

להסתכל למציאות בעיניים – עיון משווה בין הספר "להיות הכי מקובל" והספר "מצד שני, אולי אני לא"

שמעונה פוגל

גיודי בלום (ילידת 1938) היא סופרת ילדים יהודייה-אמריקנית. בלום כתבה ספרים רבים לילדים ולנוער. ספריה נמכרו ביותר מ-80 מיליון עותקים ותורגמו ל-31 שפות ובהן לעברית.

בלום עוסקת בחיי היומיום של ילדים ומתבגרים וכותבת בשפה ברורה על נושאים שנחשבו לטאבו כגון גזענות, יחסים בין דתות, התבגרות מינית, המחזור החודשי, אוננות, ומין בין בני נוער. ספריה זכו לפופולריות רבה בקרב בני הנוער, אך היו מטרה להתקפות של גורמים שמרניים בארצות הברית. בהתאמה, איגוד הספרנים האמריקני קבע כי היא הסופרת שלגבי ספריה קיים המספר הגדול ביותר של בקשות להסירם מעל מדפי הספריות הציבוריות במהלך המאה ה-21. כתוצאה מכך מוכרת בלום בציבור כדוברת בולטת נגד צנזורה¹.

גלילה רון-פדר-עמית (ילידת 1949) היא סופרת ישראלית שפרסמה כארבע מאות ספרים, מרביתם לילדים ולבני נוער. הספר שהקנה לה את מקומה כאחת היוצרות הפופולריות בתחום הספרים לנוער בארץ היה **אל עצמי**, שיצא לאור בשנת 1976. רבים מספריה משתייכים לסוגה הקרויה ספרות בעיה: ספרים ריאליסטיים שמתרחשים כאן ועכשיו, ובמרכזם ילדים ובני נוער שנאלצים להתגבר על קושי בחייהם הפרטיים או

---

¹ מתוך ויקיפדיה, ערך: גיודי בלום.

בחיי המשפחה. הספרים נכתבים לעתים קרובות מתוך גישה חינוכית שמבקשת להקנות לקוראים ערכים וכלים להתמודדות פסיכולוגית עם מצוקות ההתבגרות.²

בכתיבתן לנמען מתבגר עוסקות שתי הסופרות בשבירת סטריאוטיפים וקונבנציות, ואפשר לשער שרון-פדר-עמית הכירה את ספריה של בלום והושפעה ממנה.

במסה זו אשווה בין הרומן של רון-פדר-עמית **להיות הכי מקובל**³ (2008) ובין הרומן של בלום **Then Again, Maybe I Won't**⁴ (1971); אבדוק מהי עמדת המוצא שלהן, כיצד הן מתארות את תקופת גיל ההתבגרות ובמה הן בוחרות להתמקד.

הגיבורים בשני הספרים הם בנים, והדובר ביצירות הוא דובר-נער בגוף ראשון. שניהם נערים עצמאים ולשניהם יש תחביב שהם משקיעים בו רבות: דין מנגן בגיטרה וטוני משחק כדורסל. משפחותיהם של שני הגיבורים עוברות דירה במהלך העלילה, ובשעת הצורך שניהם עובדים⁵ כדי לממן צרכים שהמשפחה אינה יכולה לממן.

תקציר העלילה

להיות הכי מקובל – דין אלימלך בן החמש-עשרה הוא הבן הכי מקובל בשכבה בשכונת בית הכרם בירושלים. נופר היפהפייה ומלכת השכבה מאוהבת בו, והיתה חברה שלו שלוש פעמים. אבל את הדברים החשובים ביותר הוא מסתיר: לדין יש אח אוטיסט, ומנקודת מבטו משפחתו אינה

² מתוך ויקיפדיה ערך: גלילה רון-פדר-עמית

³ רון-פדר-עמית, ג' (2008). **להיות הכי מקובל** בן-שמון: מודן.

⁴ Blume J' (1971). *Then Again, Maybe I Won't* N.Y: Dell CO.

⁵ הספר תורגם לעברית ב-1983: **סודות מחודי הנערים (דברים שלא מדברים עליהם)**. הכותרת אמנם ממצה את נושא הספר, אך היא מתעלמת מהלבטים של "אולי כן, אולי לא" האופייניים לגיל הנעורים. אצל בלום מופיעה הכותרת בראש כל פרק וכן מסיימת אותו. בתרגום זה לא נשמר.

⁵ דין מטפל בילדי השכנים בצהריים וטוני מחלק עיתונים כל זמן שהמשפחה מתגוררת בפרברים.

נורמלית, החיים בבית בלתי נסבלים ומשפחתו אינה מתפקדת. כמו כן הגיבור אינו מדבר בכנות עם אף אחד, ומסתיר שהוא כותב שירים. במקביל למעבר המשפחה למעלה אדומים חל שינוי בעמדת הגיבור לחברת ההתייחסות שלו, והוא מצליח להתגבר על עמדת המשחק והזיוף, מתחבר לאחרים, מספר את האמת ומוצא אהבה חדשה.

מצד שני, אולי אני לא⁶ – מאז שאביו התעשר מהמצאתו והמשפחה עברה מהפרברים לסביבה יוקרתית בלונג איילנד, נאלץ טוני בן השלוש-עשרה להתמודד עם בעיות רבות; יואל חברו בן הטובים גונב מוצרים מחנויות, והוא מתאהב בליסה בת השש-עשרה שמתפשטת כל לילה מול חלונו. העושר הרב יוצר בעיות אף הוא: העוזרת מגרשת את הסבתא האיטלקייה מהמטבח, ואמו נעשית נובורישית ומזויפת. ומעל לכול עליו להתמודד עם בעיות שאופייניות לגיל הנעורים כמו שינויים באיברי המין, מציצנות, "חלומות רטובים" בלילה, וצפייה בתמונות פורנוגרפיות.

פופולריות ובעיית תקשורת

הנושא המרכזי ברומן **להיות הכי מקובל** דן בפופולריות, בנורמות החברתיות של המתבגרים בשכבה, ובמחיר שעליהם לשלם כדי להיות חלק מהמסגרת. לפי אריקסון, בגיל ההתבגרות הדמויות המשמעותיות בעבור הנער יהיו קבוצת השווים לו: כלומר, בני גילו.⁷ לכן ההשתייכות למסגרת או היציאה מחוץ למסגרת בגיל הזה מורכבת ובעייתית ביותר. כאמור, הגיבור הוא הבן הכי מקובל בשכבה. הוא נראה הכי טוב, כולם מקנאים בו ורוצים להיות דין (מזכיר את גיימס דין) אלימלך (מלך השכבה). כל הבנות בשכבה חולמות להיות חברות שלו. דין נמצא בראש הפירמידה, אך הוא שואל את עצמו אם הוא אכן מאושר יותר בגלל המעמד הזה, ועד כמה הוא

⁶ תרגום חופשי שלי לשם היצירה.

⁷ אריקסון, א'. (1987) גיל ההתבגרות. **זהות, נעורים ומשבר**. ת"א: ספרית פועלים עמ' 107-106.

באמת נהנה ממנו. הפופולריות, לדעתו, בנויה בעיקר על דימוי חיצוני ועל הפגנת ביטחון עצמי חיצוני, אך היחסים בקבוצת המקובלים הם שטחיים, אינטרסנטיים ומניפולטיביים (נופר משתמשת בנעמה ובאביתר כדי לעצבן אותו⁸) במקום שתהיה ביניהם חברות אמיתית. השדר המרכזי שלהם הוא: "הכול טוב, הכול אחלה, אחי, סבבה"⁹, והעיסוק העיקרי שלהם הוא ברכילות של חיי "הביצה". דין מבין שהוא מופעל על ידי חוקי השכבה, שאם אינך מקבל אותם, אתה מפסיק להשתייך אליה. אך החוקים הללו נראים לו מושתתים על סטריאוטיפים וסטיגמות. מצד אחד הוא מפחד לוותר על מעמדו, מצד שני הוא בוחל ביחסי הזיוף חסרי המשמעות.

לעומת המישור הגלוי שתואר לעיל, במישור הסמוי המחברת קושרת בין פופולריות לבעיית תקשורת. לגיבור יש אח אוטיסט שמשמש מטאפורה ליחסי התקשורת שלו עם קבוצת המקובלים ועם הוריו. כל אחד מהם נמצא בבועה של עצמו, ואינו מסוגל לראות את האחר. נופר אינה מודעת למצוקותיו של דין ולחיייו האמיתיים, דין אינו מודע לבדידותה של נופר ולבעיות שלה עם הוריה, והוא אינו מודע גם למחלת הסרטן המתקדמת של אביו של חברו הטוב ביותר. במקביל לקבוצת ההתייחסות שלו, גם עם הוריו יש לגיבור בעיית תקשורת חריפה. ההורים מעולם לא שוחחו איתו ולא הסבירו לו מה הבעיה של אחיו, וכיצד המשפחה תתמודד עם צרכיו המיוחדים; הם אינם מודעים לתחושות האפליה לרעה של דין, למחיר שהוא משלם ולתחושה המוטעית שהוא אינו רצוי. במקום להבין אותו, הם רק כועסים עליו ומאשימים אותו. הוא מרגיש שהוא אינו יכול לשוחח עם הוריו שיחה אמיתית, לכן הוא פונה ליועצת בית הספר. לאחר פנייתו ליועצת הם מתעלמים ממנו כביכול, ואף אחד אינו מדבר איתו. הם אינם משתפים אותו בלבטיהם אם לשלוח את שון לפנימייה, ודין, ששומע חלק משיחתם, שוגה בפירוש המציאות וחושב שמדובר בו. שיחה היתה יכולה

---

⁸ רון-פדר-עמית, ג' (2008). להיות הכי מקובל בן-שמן: מודן עמ' 33.

⁹ שם, עמ' 6.

למנוע את הלחץ הרב שהוא היה נתון בו זמן ממושך. כמו כן הם אינם משתפים אותו בתוכניתם לעבור למעלה אדומים, כאילו הוא אינו אלא אחד החפצים בבית שיש להעביר.

דין אינו מוכן עוד להשלים עם המצב הזה והוא גם בורח מהבית וגם שובר את הסדר החברתי. הגיבור מבין שהוא הולך ומשתחרר מהאזיקים של השכבה. החוקים שהוא היה כפוף להם אינם משחקים עוד תפקיד, והוא מרגיש משוחרר כאילו יצא מהכלא.¹⁰ במקביל הוא בונה לו קבוצת התייחסות חדשה שמושגת על יחסים כנים, על משמעות ועל אינטימיות. במקביל לשחרור הזה גם חלה תפנית בתקשורת עם הוריו. ההלם בגלל בריחתו מהבית עושה את שלו, ובתיווכה של בעלת המקלט לנערים שבורחים מהבית הם לומדים לשוחח, לשתף, להבין ולהכיל.

גם בספר **מצד שני, אולי אני לא** מוצגת בעיית תקשורת שתוצאותיה הרסניות. הגיבור אינו יכול לשוחח שיחה אמיתית הן עם חבריו הן עם הוריו, והם אינם מודעים למצוקותיו. אין לו עם מי לדבר, אף אחד אינו מבין אותו ואינו יודע מה הוא מרגיש. עם חבריו הוא אינו יכול לשוחח, כי הם הופכים כל דבר לבדיחה גדולה. היחסים עם קבוצת התייחסות שלו מוצגים כיחסים אינטרסנטיים ושטחיים ולא כחברות אמיתיות. טוני אינו משוחח עם יואל בנושא הגנבות, אלא מעמיד פנים שהוא מתעלם מהן, כי הוא מפחד מעימות ומהתמודדות אמיצה. טוני מתנגד להטרדות הטלפוניות של יואל, אך אינו משוחח איתו, כי אינו רוצה להיחשב פחדן. הוא היה מעדיף לומר את האמת בפנים, אך הוא חושש מתגובת חבריו. אצל בלום קיימת מצד אחד קבוצת הכדורסל, שבה הגיבור הוא שחקן מצטיין ופופולרי, ומצד שני מוצגת קבוצת התייחסות של חבריו, הבודקת גבולות, מתפרעת במסעדה ומתעללת במלצרית, מתנסה בשתיית אלכוהול ובכל מה שנחשב כגברי, ובה מוצג טוני כנגרר ולא כמוביל. חשוב לו מאוד להיות מקובל ושלא ילעגו לו. בנוסף יש בעיה בתקשורת עם משפחתו. ההורים

---

¹⁰ שם, עמ' 115.

אינם משתפים את טוני בהמצאה של האב, ובתוכניתם לעבור מהפרברים לשכונה יוקרתית. הם אינם מבינים שהעקירה החברתית מקשה עליו מאוד, כולל קבוצת הכדורסל שבה הוא משחק, ושהוא מתקשה לבנות מחדש את מעמדו החברתי. טוני אינו משתף את הוריו בתחושותיו. הוא אף אינו מספר להוריו את האמת על יואל, שהם חושבים אותו לנער מושלם. האם קונה פסנתר כדי שטוני ילמד לנגן, בלי לבדוק אם הוא מעוניין, והוא מתנגד נמרצות. את האח המוצלח והאהוב של טוני, שנפל במלחמת וייטנאם, אסור להזכיר¹¹, בגלל הפחד להתמודד עם הכאב בתוך המשפחה. כמו כן יש תיאור קומי של ניסיונו של האב לשוחח עם בנו בנושאי סקס. כיוון שהגיבור הוא בן למשפחה איטלקית שמרנית, אין התייחסות טבעית לנושא. האם שולחת את האב לשוחח עם הבן. האב נבוך מאוד ומתבייש לשוחח עמו שיחה של גבר אל לגבר. במקום לשוחח איתו הם משחקים שח, אך הוא מעביר לו ספר שעוסק בעובדות בסיסיות על אודות הסקס.

התגובה הקיצונית לבעיית תקשורת בין הורים לילדיהם מתוארת באמצעות דמויות משנה – משפחת הובר, השכנים בשכונת היוקרה. האב הוא נשיא חברה גדולה וידועה, שכולם מפחדים מפניו. כשהאב כבר נמצא בבית, יואל זו הצידה כדי לא להיתקל בו. האם אף פעם אינה בבית, אלא משחקת גולף, הולכת לקניות או משחקת קלפים. את הילדים "מחנכת" עוזרת היספנית, שמדברת אנגלית עילגת ומלמדת אותם לקלל בספרדית.¹² בלום מתארת תהליך של גיבוש זהות שלילית עבריינית, כשהמתבגר מנסה כל הזמן לעבור על חוקי החברה: יואל גונב סדרתי מחנויות¹³, הוא מטריד סדרתי בטלפון, הוא משקה לשוכרה את טוני וחברו, הוא מתעלל בחלשים ממנו והוא מכין אלבומים של תמונות פורנוגרפיות. גם אחותו ליסה מתוארת כאישיות הרסנית, חסרת שליטה עצמית. היא נוהגת בפראות,

---

¹¹ Blume, J' (1971). *Then Again, Maybe I Won't* N.Y: Dell CO. pp. 27

¹² שם. עמ' 42.

¹³ למרות עושרו הרב, ומבחינתו החפצים הם חסרי ערך.

במהירות מופרזת, הורסת סדרתית של מכוניות חדשות ויקרות ונכנסת בעץ עם הרכב, כי לא ראתה אותו. הנהיגה ברכב מסמלת את התנהלותה בחיים. כמו כן היא מתערטלת כשהאור דולק והחלון פתוח. אצל בלום בעיית התקשורת עם ההורים וקבוצת ההתייחסות אינה נפתרת, אך הגיבור לומד להתמודד עמה בעזרת הפסיכיאטר. לעומת זאת אצל רון-פדר-עמית, בתיווכה של סוכנת משנה שלא מהחינוך הפורמלי, חלה תפנית בתקשורת של הגיבור עם הוריו והוא נקשר לקבוצת התייחסות חדשה, שמבוססת על חברות אמיתית ועל הקשבה.

יחסי זיוף ואמת

בשתי היצירות מתחבטים הגיבורים ומעלים לדיון יחסי אמת וזיוף. בספר **להיות הכי מקובל** מעיד דין על עצמו שהוא משקר לכולם ושההצלחה הכי גדולה שלו היא בתחום התמרונים: "אני מצליח לתמרן אנשים, שלא יהיה להם מושג מה קורה במשפחה שלי"¹⁴. הוא מסתיר מכולם, כולל חבריו הטובים ביותר, שיש לו אח אוטיסט, שהוא כותב שירים, שהוא מטפל בילדי השכנים בצהריים ומשכרו קנה לעצמו גיטרה, ומשלם תמורת שיעורי הנגינה שלו. גם היחסים עם נופר מבוססים על אינטרסים ומניפולציות. דין אף פעם לא התעניין בבעיות של נופר והיא אף פעם לא התעניינה בבעיות שלו.¹⁵ אין ביניהם האינטימיות הנדרשת בחברות אמיתית ובאהבה. מדובר ביחסים שטחיים, חיצוניים והרסניים; שניהם נראים הכי טוב בשכבה, אך כל היחסים ביניהם הם הצגה אחת גדולה שמאופיינת במאבקי כוח ובביוס מלודרמות, כדי לתדלק את היחסים ביניהם, שמתישים ומלחיצים את שניהם. גם היחסים עם תומר חברו הטוב ביותר הם יחסים שבנויים על זיוף. רק לאחר שחלה תפנית בעלילה, יוצר הגיבור יחסי אמת ואהבה עם חברים חדשים.

¹⁴ רון-פדר-עמית גלילה (2008). **להיות הכי מקובל** בן-שמן: מודן עמ' 125.

¹⁵ שם, עמ' 116.

בספר **מצד שני, אולי אני לא** מציגה בלום את יחסי הזיוף הקיצוניים באמצעות שתי דמויות משנה: יואל החבר בשכונה החדשה, ואמו של טוני. יואל, בן הטובים נראה כמו מלאך, משחק את המושלם והגינטלמן אך תוכו רקוב. למעשה הוא עבריין שאוהב להתעלל בחלשים ממנו, ואינו מכבד את הפרטיות של אחרותו. הוא מייצג דמות שלילית שמשפיעה לרעה על חבריה. בד בבד מוצגת אמו של טוני כנובורישית. יואל נראה בעיניה כנער מלאכי, ומשפחתו, שמשתייכת למעמד סוציו-אקונומי גבוה (אך מזניחה את חינוך ילדיה), משמשת לה מודל להתנהגות מושלמת. היא מוכנה למחול על כבודה כדי להתקבל בחברה הגבוהה, ובעיניה העושר והנכסים החומריים הם הערכים העליונים. מנגד, נוצר טוני בלבו את כל לבטיו, ואין לו אומץ לספר לא להוריו ולא לחברו יואל את מה שהוא באמת חש וחושב. ההתקבלות החברתית והחשש מפני מה שיגידו האחרים חשובים לו יותר מהאמת ומהמוסר הפנימי. אין לו אומץ לעמוד על עקרונותיו, והוא אינו מוכן לשלם את המחיר.

שבירת מוסכמות וסטריאוטיפים בספר להיות הכי מקובל:

- * הבן או הבת המקובלים ביותר בחברה אינם בהכרח מאושרים.
- * המשפחה של נופר, שהיא העשירה ביותר בשכבה, אינה אשכנזית אלא בוכרית.
- * בת שהיא הכי יפה, הכי עשירה ונראית כבעלת ביטחון עצמי רב, לא בהכרח קיבלה כל מה שבת בגילה עשויה לקבל בחיים. כמו כן, ביטחון עצמי מופרז יכול להעיד על מצב הפוך.
- * היופי החיצוני אינו ערובה להתאמה ולחיי זוגיות מוצלחים.

* הומוסקסואליות ולסביות אינן פשע. זכותו של האדם לקבוע את משיכתו המינית. הסטריאוטיפ נאמר מפי הדמויות השליליות ואילו העמדה הליברלית נשמעת מפי הדמויות החיוביות.¹⁶

* במקרים רבים איננו יודעים שום דבר על האנשים הקרובים אלינו ביותר. הדברים נאמרים מפי דין, שמגלה שהוא אינו מכיר צדדים רבים באישיותה של אמו ובעברה. מנגד, גם הוריו אינם יודעים מה עובר עליו.

* שבירת סטריאוטיפים מגדריים :

1. משחק כדורגל אינו צריך להיקשר בהכרח לבנים. גם בנות יכולות לשחק כדורגל טוב, וגם צופים בנים ייהנו ממנו מאוד. שתי הבנות החיוביות ביצירה הן שחקניות כדורגל מצטיינות, והגאון של השכבה מבלה עם חברתו בצפייה במשחקן. ומוסיף דין: "למה כדורסל מתאים לבנות וכדורגל לא? למה גיטרה מתאימה לבנות וחוצצרה לא?"¹⁷
2. על פי המוסכמות בשכבה, בת שמשחקת כדורגל היא לסבית. המחברת שוברת את הקשר בין משחק כדורגל ובין משיכה מינית, ושתי הבנות שמשחקות כדורגל נמשכות לבנים.
3. בנות יכולות גם הן ליזום ו"להתחיל" עם בנים. נופר יזמה שלוש פעמים את החברות בינה לבין דין, וגם יעל, סתיו, אבישג ושירן, שמבוגרת ממנו בשלוש שנים, ניסו ונדחו.¹⁸
4. בנים יכולים גם הם להיות רכלנים וחטטנים, ולא לעסוק רק בעניינים שברומו של עולם. כל החברים מהשכבה מרכלים ובוחשים, ומספרים לכולם מה עובר עליהם. תומר מחטט בחייו של דין, ומיד מעביר את הרכילות לכל השכבה.

---

¹⁶ שם, עמ' 63, 77.

¹⁷ שם, עמ' 63.

¹⁸ שם, עמ' 121.

5. גם האבות יכולים לשוחח שיחות נפש עם הילדים. בדרך כלל האם היא המשוחחת עם הילדים. אך ביצירה שני ההורים אינם משוחחים עם דין, ואולם לאחר התפנית בעלילה רק האב מנסה ומשתדל לשוחח איתו. * המוסכמה ביחס לטיפול מקצועי: מי שהולך לייעוץ (או לפסיכיאטר) הוא משוגע, והמטפלים המקצועיים הופכים את האנשים למשוגעים בשאלותיהם החודרניות. ההתנגדות לטיפול מקצועי נובעת, בין השאר, מהטענה שאין מכבסים את הכביסה המלוכלכת בחוץ, ומהחשש איך תיראה המשפחה בעיני אחרים. למעשה כל משפחת הגיבור צריכה לקבל ייעוץ מקצועי כיצד עליה להתנהל. כיוון שהם אינם מלבנים את בעיותיהם יחדיו, ולדין אין עם מי להתייעץ, הוא פונה ליועצת בית הספר. בנקודה זו חלה תפנית בעלילה, והדרך, שנראתה דרך ללא מוצא, נפתחת, וחיינו נעשים משמעותיים יותר.

דין בנושאים שנחשבים לטאבו בספר מצד שני, אולי אני לא

* בדרך כלל התבגרות מינית אינה נושא שדנים בו בספרות ילדים. אך ביצירה זו, שעוסקת בבעיות ובמצוקות של נערים בתחילת גיל ההתבגרות מנקודת מבטו של המתבגר, דנה בלום בנושא בהרחבה ובפירוט. בלום מתארת את הרגשתו של טוני כאשר הוא חש התעוררות מינית במבושיו. הוא מבין שהוא אינו שולט בזה, וחוסר השליטה מלחיץ אותו. כמו כן היא מתארת התמודדות עם "חלומות רטובים"; החשש הראשוני שמא הוא חולה, איך להסתיר את הסדין והפיג'מה, הפחד שהעוזרת תגלה זאת וזה ייודע לכל המשפחה. כן עוסקת בלום בבעיית המציצנות: טוני מציץ לליסה ורואה אותה מתערטלת בחדרה כשהאור דולק והחלון פתוח. הוא מבקש משקפת כמתנה לחג המולד, כדי שיוכל להציץ ולראות אותה טוב יותר¹⁹. טוני וחבריו גם מסתכלים בחוברות פורנוגרפיות שנחשבות לאסורות וצריך

---

¹⁹ המאייר בחר לצייר סצנה זו בכריכת הספר.

להסתירן. טוני חי באווירה שמרנית של משפחה איטלקית קתולית, יחסו אל הסקס אינו טבעי והוא רואה בו "דבר מלוכלך" שצריך להסתירו. כשנודע לטוני שאנג'י גיסתו בהיריון, הוא מתחלחל מהמחשבה ש"הם עושים את זה". בד בבד נושא ההתבגרות המינית והסקס מעסיק אותו רבות.

* ביקורת על החלום האמריקני: משפחתו של הגיבור מייצגת את המימוש של החלום האמריקני – כל אחד יכול להתעשר ולהפוך למיליונר. אך החלום הזה יוצר שבר עמוק במשפחה, שבר שמיוצג על ידי הסבתא. בהתאם למסורת האיטלקית, היא גרה עם המשפחה והיתה עמוד התווך כמבשלת המאכלים המסורתיים האהובים וכאחראית על המטבח. עם המעבר לשכונת יוקרה היא מסולקת מן המטבח ונעשית מיותרת. בתגובה היא מסתגרת בחדרה ואינה מתקשרת עם איש. כפיצוי קונה לה האב טלוויזיה צבעונית. בחלום האמריקני יכולים כסף ומתנות לתקן כל דבר, אך בפועל אי אפשר להמיר תקשורת אישית וחמה בתקשורת עם מדיה קרה. הדודה, המייצגת גם היא את החלום האמריקני, אומרת שלסבתא יש מזל שהיא יכולה לבלות את שארית חייה במותרות שכאלה, כשלמעשה היא אומללה מאוד בכלוב הזהב. באמצעות טוני המחברת מותחת ביקורת קשה על יחס המשפחה אל הסבתא, שמייצגת את המסורת ואת הזהות האיטלקיות, ומדגישה שכסף הוא לא הכול בחיים.²⁰ אך את הביקורת הנוקבת ביותר מבטאת בלום בתיאורה של משפחת הובר, שמשתייכת למעמד הגבוה עתיר הממון. ההורים אינם נמצאים כלל בבית ואינם מחנכים את ילדיהם, ואלה מתנהגים כעבריינים. כאשר יואל נתפס בגנבה, מסדר אביו בכספו ובקשריו שלא ייפתח לו תיק במשטרה ושהוא לא יישלח למוסד לעבריינים צעירים, כפי שהיה קורה לילד מהפרברים. יואל מסביר

---

²⁰ Blume, J' (1971). *Then Again, Maybe I Won't* N.Y: Dell CO. pp. 80

לטוני ההמום: "כך מסדרים דברים ברוזמונט"²¹ – ילדי המיליונרים שווים יותר לפני החוק.

* ביקורת על תפקוד ההורים – ביצירה לא מוצגים הורים שיכולים לשמש כמודל חינוכי.

* בדיקה וחציית גבולות בגיל הנעורים: בלום מרבה לתאר התנהגות לא חינוכית שאופיינית לגיל הנעורים (גם במעמד סוציו-אקונומי גבוה): התנסות בגנבות של מתבגרים, העתקות במבחנים, הטרדות טלפוניות, חוסר נימוס בוטה ומכוון, התנהגות קולנית במסעדות, כולל לעג והשפלה של המלצריות, והשחתת רכוש ציבורי. כמו כן היא מעלה את החשיפה לאלכוהול ולהשתכרות. לדוגמה: יואל משקה לשוכרה את טוני ואת חברו מהפרברים.²²

* היחס לטיפול נפשי בגיל ההתבגרות: האם מייצגת את העמדה שמי שהולך לפסיכיאטר הוא משוגע. לטוני יש כאבים פסיכוסומטיים כתוצאה מדיסוננסים שהוא חווה, אך האם מייחסת את הכאבים לגזים. היא מתנגדת נמרצות שפסיכיאטר יטפל בטוני, כיוון שלדעתה הופכים הפסיכיאטרים את האנשים למשוגעים בשאלותיהם החודרניות, ומטרתם רק לחלוב את כספי המשפחה. לדעתה לילד בגיל 13 אין בעיות²³. לעומתה מבין טוני שהטיפול הנפשי יכול לעזור לו, והוא אינו משוגע. הוא משתף פעולה, שופך את ליבו ומספר על כל מצוקותיו. הטיפול המקצועי עוזר לו להשתחרר ולהתמודד עם רגישותו ועם התחבטויותיו. כמו כן שוברת בלום את הקונבנציה שהמטופלים שוכבים על הספה (כמו בסרטים), וטוני מעדיף לשבת בכיסא ליד השולחן ולשוחח. בלום מציגה את הסטריאוטיפ באמצעות הדמות השלילית, ואילו את המחשבה הליברלית וההתנהגות הרצויה באמצעות דמות הגיבור שעמו הנמען מזדהה.

---

²¹ שם, עמ' 160.

²² שם, עמ' 121-124.

²³ שם, עמ' 136.

* רמיזות לאנטישמיות: הדודה של טוני נשואה ליהודי. האם אינה מסמפתת אותו. לטענתה זה לא משום שהוא יהודי, אלא משום שהוא פשוט אינו מתאים לאחותה.²⁴

* בנות יכולות גם הן ליזום ו"להתחיל" עם בניס: קורקי מתאהבת בטוני, שולחת לו פתקים שהוא מוצא חן בעיניה, שהיא אוהבת אותו ותמיד היא נמצאת בקרבתו. לאחר שטוני נחשף להתנהגותה הפרועה של ליסה, הוא מוכן לתת סיכוי ליחסיו עם קורקי.

מאפייני גיל ההתבגרות

1. מלודרמטיות של הגיבורים:

בשתי היצירות מוצגים הגיבורים כמלודרמטיים. **בלהיות הכי מקובל** אומר דין: "אם מישהו היה מדמה אותי לשון, מיליון אחוז שזה היה מביא לי את הקריזה"²⁵; כאשר האם נכנסת לחדר כששון משתולל, אומר דין: "אני מרגיש כאילו היא חושבת שאני רוצח. כאילו היא חושדת בי, שלקחת את המספריים כדי לדקור אותו, אולי אפילו כדי להרוג אותו"²⁶. תחושתו של דין רחוקה מאוד מן האמת. כאשר שון שובר לדין את הגיטרה הוא אומר, "הרגשתי שהחיים שלי נהרסו, אין לי עוד בשביל מה לחיות. אני מיותר בעולם הזה. מי שהביא אותי לעולם עשה טעות איומה וגרם לי עוול נורא... אני מרגיש איך כל הגוף שלי רועד. אני הולך להשתגע"²⁷, ואחר כך הוא בורח מהבית. רק כשהוא מגיע למקלט לנערים שברחו מהבית ונתקל בנערים/ות שעברו התעללויות, משתנה זווית הראייה שלו וביתו נראה לו כגן עדן.²⁸

---

²⁴ שם, עמ' 79

²⁵ רון-פדר-עמית, ג' (2008). **להיות הכי מקובל**. בן-שמן: מודן עמ' 9

²⁶ שם, עמ' 17

²⁷ שם, עמ' 66

²⁸ שם, עמ' 80

במצד שני, אולי אני לא – כשטוני מחלק עיתונים בשכונה ויורד גשם חזק, הוא מדמיין שאם הוא יניח את העיתון מתחת לשטיח, הגשם ימיס אותו, וכל משפחתו תבוא לראות איך הוא נמס²⁹. או כשיואל גונב עטים מהחנות, טוני רוצה להכות אותו, ומדמיין שהוא יקרא למנהל החנות ויספר על הגנבה, המנהל יזעיק את המשטרה שתכלא את יואל במוסד לעבריינים צעירים, ולמחרת תתנוסס תמונתו של טוני בעמוד הראשון של העיתון השכונתי כדוגמה לאזרחות טובה. אחר כך הוא יותקף בשירותים בגלל ההלשנה, אך את התוקפים לא יימצאו אף פעם, והוא יחיה בפחד כל חייו.³⁰ במקרה אחר ליסה באה לבקר את טוני בבית החולים, מביאה לו חוברת פורנוגרפיה שהכין יואל אחיה, ושמה אותה מתחת לכרית, כדי שלא יתפסו אותו. במקום לשוחח איתה, הוא מדמיין שהוא יתוודה על אהבתו אליה, ויספר שהוא בעצם ילד צועני שאומץ בידי משפחתו, יציע לה לברוח איתו לאי בודד, ושם הם ילבשו פרחים. במהלך דמיונותיו הוא נרדם, וכאשר הוא מתעורר היא כבר איננה.³¹

2. לבטים והתחבטויות

בשתי היצירות הגיבורים מתלבטים, מעלים ספקות ובודקים את תחושותיהם כחלק מגיבוש זהותם. **להיות הכי מקובל** קשה לדין לקבל את אחיו האוטיסט ולהכיל אותו, והוא מתלבט: "ייתכן שבאמת הייתי רוצה להיפטר משון? אין לי תשובה חד-משמעית לנושא."³² או כאשר דין מחליט לנתק את הקשר עם נופר והיא מזמינה אותו לבית קפה, הוא מתחבט: "היציאה הזאת היא בזבוז זמן אחד גדול... אז עצור דין! אור אדום!... בן-אדם רואה בור וצועד ישר אליו כדי ליפול לתוכו?... זה בור עמוק ועוד לא מאוחר לסגת... בן-אדם נורמלי היה אולי עוצר על סף הבור, מסתובב

Blume, J' (1971). *Then Again, Maybe I Won't* N.Y: Dell CO. pp. 2²⁹

שם. עמ' 134-135.³⁰

שם, עמ' 139.³¹

רון-פדר-עמית, ג' (2008). **להיות הכי מקובל**. בן-שמן: מודן עמ' 40.³²

לאחור וחוזר על עקבותיו. אבל דין אלימלך... צועד ישר קדימה לתוך הבור".³³ וכך כאשר הוא בודק את יחסיו עם קבוצת השווים לו, הוא טוען: "אני ממש לא מבין איך התחושות שלי מתחלפות, עוברות מקיצוניות לקיצוניות. רגע אחד אני לא סובל את האנשים האלה ומרגיש שאין לי כוח אליהם, ומיד אח"כ הם כל-כך חשובים לי עד שאני לא מסוגל לנשום."³⁴ כותרת הספר **מצד שני, אולי אני לא** מעידה על ההתלבטות והבדיקה העצמית של הגיבור: אולי כן, אולי לא. טוני עדיין אינו יודע מה הוא רוצה להיות כשיגדל³⁵. כשהוא נפגש ברופא הוא חושב: "אולי אני אהיה רופא, אבל אולי לא",³⁶ או שהוא אומר: "אולי יום אחד אני אתחתן עם נערה כמו אנגי (גיסתו) ובמחשבה שניה, אולי לא. אולי אני אף פעם לא אתחתן."³⁷ אך יותר מכול מתלבט טוני אם לומר משהו ליואל בנושא הגנבות: "אולי הייתי צריך, אבל לא אמרתי."³⁸ הוא בודק עם עצמו מה הוא צריך לעשות: לדווח למשטרה, לקפיטריה, לחנויות? מצד אחד הוא רגיש ואכפתי ורוצה להיות אזרח הגון, מצד שני אין לו אומץ להתמודד עם התוצאות, והמקובלות החברתית חשובה לו יותר. הוא רוצה לספר לאמו, שחושבת שמשפחת הובר³⁹ מושלמת, את האמת על יואל. כמו כן הוא רוצה לומר לאמו את האמת למשפחה המורחבת, שהאם גירשה את הסבתא מהמטבח והפכה אותה למיותרת. טוני אינו מסוגל להתמודד עם הדיסוננסים הללו, והוא מגיב בהתקפים של כאבי בטן פסיכוסומטיים. כאשר הוא מספר את כל מה שהעיק עליו לפסיכיאטר, הוא אומר: "לפעמים אני שואף לגור בג'רסי,

---

³³ שם, עמ' 21.

³⁴ שם, עמ' 91.

³⁵ Blume, J' (1971). *Then Again, Maybe I Won't* N.Y: Dell CO. pp. 3

³⁶ שם, עמ' 89.

³⁷ שם, עמ' 6.

³⁸ שם, עמ' 52.

³⁹ המשפחה של יואל וליסה.

ולעתים אני שמח שעברנו. וכן, אני מרוצה שיש לי הרבה כסף. הו – **איני יודע מה אני רוצה.**” אחר כך הוא מתחרט שהוא סיפר לו את כל האמת.

3. התאהבויות

בשתי היצירות מוצגות מערכות התאהבויות בגיל הנעורים, ובשתיהן מתאהבים הגיבורים ממבט ראשון בנערה יפהפייה, שבדיעבד מתבררת כהרסנית. מערכת היחסים הבאה תתקן את המעוות.

בלהיות הכי מקובל דין ונופר מתאהבים, שירן מתאהבת בדין, אביתר ותומר מאוהבים בנופר, סער ומאיה מתאהבים ודין מתאהב באלינור. דין מתאהב ממבט ראשון בנופר, היפהפייה של השכבה, וברור לו שאיתה הוא רוצה להתחתן.⁴⁰ כשהוא נוכח לדעת שמערכת היחסים שלהם בנויה סביב מאבקי כוח והוא חש בה כשבוי, הוא מבין את טעותו ומתנתק ממנה. מערכת היחסים הבאה עם אלנוור בנויה, שלא כקודמתה, על תמיכה, שיחה ואינטימיות.

במצד שני, אולי אני לא מתאהב טוני ממבט ראשון בליסה היפהפייה בת ה-16. מראש אין לו סיכוי, כי היא אינה רואה בו כלל פרטנר. מנגד מתאהבת קורקי בטוני. בניגוד לליסה שהיא נערה מפותחת בעלת שיער בלונדיני שופע, קורקי נראית כמו בן, קטנה, שחיפית, קצוצת שיער ונראית בת 11. לאחר שהוא קולט שהתנהגותה של ליסה הרסנית, הוא משנה את יחסו לקורקי ומבין שהיא יכולה לגדול ולהתפתח, ושמערכת יחסים איתה תתאים לו יותר.

4. ביקורת על ההורים

כחלק ממרד הנעורים האופייני לגיל, מצויה בשתי היצירות ביקורת רבה על ההורים, בעיקר כשהסיפור מסופר מזווית הראייה של המתבגר. בשתי היצירות אין הורים שיכולים לשמש מודל חינוכי.

---

⁴⁰ רון-פדר-עמית, ג' (2008). **להיות הכי מקובל**. בן-שמן: מודן עמ' 11.

בלהיות הכי מקובל אומר דין: "יש מצבים שבהם אני ממש שונא את ההורים שלי"⁴¹, ומתאר את אמו שתמיד נראית כל כך ממורמרת וכל כך זועפת.⁴² כאשר היא שומעת שדין פנה ליועצת, היא מתנפלת עליו, צורחת ומאבדת את שלוותה, במקום להבין שהוא במצוקה. בשיחה עם היועצת היא נועצת בו מבט מלא זעם. אביה של רותי מכה אותה מכות רצח, משאיר לה "פנסים" כחולים מתחת לעין והיא נזקקת לטיפול בבית חולים.⁴³ ההורים של נופר בנו את הארמון היפה ביותר בירושלים, אך הם אינם נמצאים בבית; אביה תמיד בחו"ל ואמה תמיד במשרד. כאשר נופר חוזרת הביתה, הבית ריק. גם המורה מתוארת בפי דין בביקורתיות: "המורה מזנקת עליך ושואגת שאגה שעלולה לגרום לך להתקף-לב."⁴⁴

במצד שני, אולי אני לא מתוארת האם כאישה פשוטה, שעבדה כזבנית בחנות במחלקת הלבשה תחתונה, וחייה השתנו באחת עם התעשרותו של בעלה. היא חומרנית שחושבת שכסף הוא הערך העליון, היא מפרגנת לכל מה שנקשר לכסף ולרכישת חפצים ומתרגשת ממנו, ורק הם גורמים לה הנאה. היא סנובית ונובורישית, שחושבת שיש להם מזל גדול להתחכך בשכנים אנשי המעמד העליון, והיא מוכנה לעשות הכול כדי להתקבל לחברתם, בלי לראות שילדיהם אינם ראויים לחברת בנה, וגם במחיר של איבוד זהותה, שמסומלת על ידי החלפת שמה מכרמלה לקרול. טוני מתאר אותה כצבועה ונטולת יושרה, וכועס על יחסה חסר ההתחשבות לאמה/סבתו. האם אינה מוכנה להתמודד עם כאב ומצוקות, ובוחרת לבכות ולילל, וטוני אינו יכול להתמודד עם היפוך תפקידי ההורות. המחברת גם מותחת ביקורת קשה על הוריו של יואל: אמו אף פעם אינה בבית. כל היום היא משחקת גולף, אחר כך הולכת לקניות, או שהיא משחקת בקלפים. כמו

---

⁴¹ שם, עמ' 54.

⁴² שם, עמ' 130.

⁴³ שם, עמ' 78.

⁴⁴ שם, עמ' 5.

כן היא אינה מכבדת את תרבותו של האחר; היא משנה את שמה של העוזרת ההיספנית ואת שמה האיטלקי של כרמלה. אביו הוא אדם קשה שהכול מפחדים מפניו, אדם שבמקום להתמודד עם הבעיות בבית הוא מרחיק אותן. כאשר יואל הופך לבעיה מספר אחת, לאחר שנתפס בגנבה, מרחיק אותו האב מהבית לאקדמיה צבאית. למעשה, מה שמעניין את ההורים הוא שהשכנים לא ידעו את האמת ואת מה שקרה.

5. לשון עגה

מתבגרים מרבים לדבר בשפת עגה שמבדילה אותם מחברת המבוגרים, שלעתים מתקשים להבין שפה זו. שתי המחברות משקפות שפה זו בשיח של המתבגרים.

בלהיות הכי מקובל משתמש דין בביטויים כמו: "אחי הכול אחלה", "סבבה", "רעיון מגניב", "מיליון אחוז שזה היה מביא לי את הקריזה", "אוקיי", "אשכרה המום", "נו פרובלם", "מביא לי צ'פחה" וכדומה. אך כשהמחברת מעצבת את דבריו של סער, שמתנדב במקלט לנערים שברחו מהבית, היא מחקה את שפת השיח של המתבגרים כפי שהם נשמעים במציאות. לדוגמה: "המוח שיך נהיה סתום", "יתה לא חושב", או "יתה עושה משו, וזה משפיע על מישו אחר"⁴⁵, או "בונינה אני הרוס, תה'קולט ת'קטע?"⁴⁶. למרות האותנטיות של שפה זו, השימוש בה מקשה מאוד על הקריאה, לכן מביאה המחברת מבוחר ממנה.

במצד שני, אולי אני לא משתמשת המחברת בשפת עגה כאשר יואל, טוני ופרנקי משתכרים בביתו של יואל. לדוגמה:

"I dunno... Mussybe some drunk... Commere and see... All aroun... all aroun and aroun and aroun. I tole you, Din I tell you? Whole room's goin roun...Is cold out here... I'm gonna be sick"⁴⁷

⁴⁵ שם, עמ' 74.

⁴⁶ שם, עמ' 96.

⁴⁷ Blume, J' (1971). *Then Again, Maybe I Won't*. N.Y: Dell CO. pp. 122-123

עיצוב הומוריסטי בספרה של בלום

כל הספר כתוב בצורה משעשעת ויחד עם זאת נוגעת. בלום מרבה לתאר סיטואציות של שבירת ציפיות, מצבים קומיים ומבט אירוני. כמו כן היא מרככת את העיסוק בנושאים שהם טאבו (בעיקר בענייני סקס) באמצעות כתיבה הומוריסטית. לדוגמה: טוני מוטרד מאוד שמא השינוי במבושיו ייראה, ויתרחש כשהוא נמצא בבית הספר או בשעת משחק כדורסל. לכן הוא מחליט לקחת מעיל גשם, כדי להסתיר זאת. מאחר שהאם שלחה את מעילי הגשם לניקוי, הוא לוקח מעיל גשם מרופט וישן, והאם אינה מבינה מדוע הוא מתעקש לקחתו דווקא ביום קיצי. או כאשר הוא נקרא ללוח לפתור בעיה במתמטיקה, ופתאום הוא מרגיש בשינוי. המורה מבקשת ממנו להסביר כיצד הגיע לפתרון, אך הוא מתבייש להסתובב לכן הוא מסביר ללוח. כאשר המורה מחייבת אותו להסתובב לכיתה, הוא לוקח את ספר המתמטיקה ומחזיק אותו לפני מכנסיו. מסקנתו: "מעכשיו אדאג שתמיד תהיה לי חבילת ספרים, ספרים הם יותר טובים ממעיל גשם ישן..."⁴⁸

במקרה אחר מבקש טוני כמתנת חג המולד משקפת, כדי שיוכל להציץ טוב יותר לליסה שמתערטלת מול חלונו. הוא מתרץ זאת ברצון לצפות בציפורי הסביבה. ההורים מרוצים מאוד שבנם היה לצפר, והאם המאושרת אומרת: "טוב מאוד, אם אתה לוקח ילד משכונה בעיר ומעביר אותו בקרבה לטבע, הוא ייהפך לאדם טוב יותר".⁴⁹ מובן ששכונת היוקרה שאליה הם עברו אינה בדיוק שמורת טבע.

עוד דוגמה מוצגת כמערכון ועוסקת בעוזרת הבית. האם מחליטה להעסיק עוזרת. העוזרת הראשונה היא היספנית שמדברת רק ספרדית, ואינה יודעת כלל לנקות. האם אינה מעזה להעיר לה וללמד אותה, כי היא מיד נעלבת ומתחילה לבכות. כאשר האב מעיר לה, תמה פרשת עוזרת א'. העוזרת השנייה היא מהאיטי והיא מדברת רק צרפתית. גם היא אינה

---

⁴⁸ שם' עמ' 85.

⁴⁹ שם. עמ' 97.

יודעת את העבודה ובנוסף לכך היא עצלה. כך תמה פרשת עוזרת ב'. אחר כך באות עוד שלוש עוזרות שהולכות בעקבותיהן. הסבתא, שאחראית עליהן ויודעת לכתוב רק באיטלקית, אינה יכולה לדבר בגלל גידול סרטני שנכרת מגרונה ומקיימת איתן דו-שיח של חירשים. בסוף מגיעה מקסין, שאמנם דוברת אנגלית, אך במקום שהאם תראיין אותה ותקבע את הכללים, היא מראינת את האם, קובעת לכל הבית את הכללים ונעשית הבוסית. כולם חייבים למלא את דרישותיה, כולל אמבטיה מיוחדת רק שלה, ובה מגבות חדשות בצבעי סגול וחום. בסוף היא משתלטת גם על המטבח, ומסלקת ממנו את הסבתא, שהיתה צריכה להיות האחראית עליה.

סיכום

שתי היוצרות בחרו להציג את הסיפור מזווית הראייה של המתבגר. שני הגיבורים הם נערים אינטליגנטים ורגישים, שמתמודדים עם בעיות תקשורת הן עם חבריהם הן עם הוריהם. כמו כן מועלות ביצירות בעיות של מקובלות חברתית מול יושרה, של יחסי זיוף מול האמת הפנימית. שני הגיבורים מתוארים כמלודרמטיים, כמתלבטים ומתחבטים, ונקשרים במערכת התאהבויות. יחד עם זאת מותחות שתי המחברות ביקורת קשה על ההורים ועל החברה, ושוברות מוסכמות וסטריאוטיפים. מנגד, כל אחת מהן מתמקדת בדגשים אחרים שנובעים מעמדת המוצא שלהן.

הן החברה האמריקנית הן החברה הישראלית הן חֲבֵרוֹת של מהגרים. אצל בלום משפחתו של הגיבור היא דור שני של מהגרים מאיטליה, ובין השיטין עולה ההתנגשות בין התרבות האמריקנית לזאת האיטלקית. אצל רון-פדר-עמית הנושא לא בא לידי ביטוי. אצל בלום מתרחש השינוי במצב הסוציו-אקונומי של המשפחה ומעבר הדירה בתחילת הספר, ודווקא העושר הפתאומי הרב יוצר את כל הבעיות של הגיבור. הבעיות אינן נפתרות, אך הנער לומד כיצד להתמודד עמן. לעומתה, אצל רון-פדר-עמית המצב הסוציו-אקונומי של המשפחה אינו משתנה, אך יש ניסיון של המשפחה

למצוא פתרון לחלק מהבעיות ולעבור דירה, וחל שינוי בעמדת הגיבור ובגישתו לדרך שבה מתנהלים חייו. כל זה מתרחש בסוף הספר.

אצל בלום האמהות במעמד הגבוה אינן עובדות, אלא משחקות גולף, משחקות בקלפים ויוצאות למסיבות ולריקודים. הן אינן מטפלות בילדים ובמשק הבית. אצל רון-פדר-עמית גם במעמד הגבוה הנשים עובדות. בשתי היצירות אין זוג הורים שיכול לשמש דוגמה להורות טובה.

בלום דנה בנושאי מיניות בתחילת גיל ההתבגרות וכן בהתנסות בשתיית אלכוהול ובהשתכרות. לעומתה אצל רון-פדר-עמית אין עיסוק בנושאי מין, אלכוהול וסמים בחברת בית הספר⁵⁰, אף על פי שהגיבור בן 15, ובחברת המקובלים יש זוגות. ההתעוררות והשינויים המיניים מאפיינים את גיל ההתבגרות⁵¹, וכן עולה ממחקרים כי שיעור צריכת האלכוהול בקרב בני נוער בישראל נע בין 50 אחוזים ל-60 אחוזים⁵², ולכאורה נראה תמוה שהנושאים הללו אינם עולים כלל בספר. אך בדיקה של עמדת המוצא של המחברת מסבירה את העניין.

עמדת המוצא של בלום היא לשמש לנערים פה ולתת ביטוי להתנהגויות ולמצוקות בגיל הנעורים שלא מדברים עליהן. לעומתה לרון-פדר-עמית חשוב להתמקד בנושא המרכזי: המקובלות החברתית והמחיר שאנו נדרשים לשלם בגינה. חשוב לה להראות שאפשר לפרוץ את מעגל המוסכמות, להציג את האומץ לשנות, ושיש אפשרות אחרת. אף על פי שהנמען הרשמי של הספר הוא מתבגר, למעשה מתייחס הנושא המרכזי הנדון בו גם לנמען המבוגר – בתיאור יחסה של החברה המערבית לידוענים, בהצגת יחסי הזיוף, המניפולטיביות והאינטרסנטיות המאפיינים חברה זו, ובמחיר שהיחיד נדרש לשלם כדי לשמור על מעמדו. לרון-פדר-עמית חשוב

---

⁵⁰ בספריה האחרים היא עוסקת בכל אחד מהנושאים הללו בנפרד.

⁵¹ אריקסון, א' (1974). שמונה שלבים של האדם **ילדות וחברה**. ת"א: ספריית פועלים עמ' 191-192.

⁵² שלג-מי-עמי, נ' (2009). **צריכת אלכוהול בקרב ילדים ובני נוער**. ירושלים: הכנסת: מרכז המחקר והמדע. דו"ח שהוגש לוועדה לזכויות הילד.

להראות את תחושת הלחץ והמחנק שהיחסים הללו מייצרים ולהדגים את ריקנותם. מכאן נובע, לדעתה, ההכרח לנתק את הקשרים הקודמים, לפתוח דף חדש ולחיות חיים חדשים אמיתיים ומשמעותיים יותר. ייתכן שבספרה זה המחברת מסירה את הלוט מחייה הפרטיים.

ביבליוגרפיה

- אריקסון, א' ה' (1974). שמונה שלבים של האדם **ילדות וחברה**. ת"א: ספריית פועלים
- אריקסון, א' ה' (1987) גיל ההתבגרות. **זהות, נעורים ומשבר**. ת"א: ספריית פועלים
- ויקיפדיה. **ערך: ג'ודי בלוס**. נדלה בתאריך 9 בנובמבר 2014.
- ויקיפדיה. **ערך: גלילה רון-פדר-עמית**. נדלה בתאריך 9 בנובמבר 2014.
- רון-פדר-עמית, ג'. (2008). **להיות הכי מקובל**. בן-שמן: מודן.
- שלג-מי-עמי, נ'. (2009). **צריכת אלוהול בקרב ילדים ובני נוער**. ירושלים: הכנסת: מרכז המחקר והמדע. דו"ח שהוגש לוועדה לזכויות הילד.
- Blume, J' (1971). *Then Again, Maybe I Won't*. N.Y: Dell Co.